

שם: _____
כיתה: _____ תאריך: _____

מהו בית ומהו זיכרון?

שבילי מורשת · ז'ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שביל הרימון

שיעור
1

המטרה שלי: להסביר מה הופך מקום ל"בית" בשבילי, ולזהות בשיר "כאן" מילים של עבר לעומת מילים של הווה.

1 העוגן שלי 10 דקי

סמנו אחד שהופך מקום ל"בית" בשבילכם, וכתבו מילה אחת:

מקום —

חפץ —

ריח או טעם —

אנשים —

השלימו: מקום הופך לבית בשבילי כש...

2 צידי המילים בשיר "כאן" 25 דקי

לפניכם מילים מהשיר. כתבו כל מילה בעמודה המתאימה.

בנק מילים — אפשר להשתמש:

נולדתי
אבותיי
ילדי
ארץ
בית
חברים
זיכרון
משפחה

הווה — כאן ועכשיו	עבר והיסטוריה

עצה: מילה שמתאימה לשתי העמודות — כתבו אותה בשתייהן. זה בסדר גמור.

מהו בית ומהו זיכרון?

שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שביל הרימון

שם: _____

כיתה: _____ תאריך: _____

3 התשובה שלי

הדובר בשיר אוהב את הארץ בעיקר בגלל:

☐ מה שהיה כאן בעבר (עמדה א')☐ מה שיש כאן היום (עמדה ב')☐ שניהם ביחדכי...

10 דק'

4 הזיכרון הישראלי שלי

בחרו פתיח אחד והמשיכו:

אני זוכר/ת רגע שבו הרגשתי שאני שייך/ת לכאן, וזה היה...
או: סיפור שמספרים לי במשפחה על הארץ הוא...

אפשר במקום לכתוב: לצייר את הרגע · להקליט הודעה קולית · להכתיב לחברה.

✓ כרטיס יציאה

היום הבנתי ש"בית" זה _____.

אני קרוב/ה יותר לעמדה א' / ב' / לשתייה, כי _____.

המטרה שלי: להבין את עמדה א' – הקשר ההיסטורי והרוחני של העם לארץ – ולקשר אותה למגילת העצמאות.

25 דק'

1 שני מקורות

"וְהָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ... אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תָּמִיד, עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרַאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה."
דברים י"א, י"א–י"ב

בשפה שלנו: הארץ מיוחדת לא בגלל שהחיים בה קלים, אלא בגלל משמעות רוחנית.

"לִבִּי בְּמִזְרַח וְאַנְכִי בְּסוֹף מַעֲרָב..."
רבי יהודה הלוי • ספרד, המאה ה-12

בשפה שלנו: ריה"ל חי בספרד – עשיר ומכובד – ובכל זאת לבו היה בירושלים.

בנק מילים – אפשר להשתמש:

קדושה געגוע שורשים דורות תפילה זיכרון לשוב ירושלים

המקור	מה כתוב בו – משפט אחד בלשון שלי
דברים י"א	
ריה"ל	

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____	שורשים וזיקה היסטורית שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות שביל הרימון	שיעור 2
--	--	-------------------------------

שאלות2

א. לפי הפסוק, מה מיוחד בארץ?

☐	שהחיים בה קלים ונוחים
☐	שיש בה משמעות רוחנית מיוחדת
☐	שהיא גדולה מאוד

ב. ריה"ל חי בספרד אבל לבו בירושלים. איך קוראים לתחושה כזאת?

☐	שמחה
☐	געגוע
☐	כעס

10 דק'

3החיבור למגילת העצמאות

"וְהָעָם לֹא חָדַל מִתְפִּלָּה וְתַקוּהָ לָשׁוּב לָאָרֶץ וּלְחַדֵּשׁ בְּתוֹכָהּ אֶת חֲרוּתוֹ הַמְּדִינִית."
מגילת העצמאות, ה' באייר תש"ח

סמנו במגילה את המילה שמופיעה גם אצל ריה"ל.

שני המקורות מדברים על _____ לארץ ישראל.
גם מגילת העצמאות אומרת שהעם רצה _____ לארצו.
זה מחזק את עמדה _____, כי _____.

שם: _____

כיתה: _____ תאריך: _____

הבית הוא כאן ועכשיו

שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שביל הרימון

שיעור
3

המטרה שלי: להבין את עמדה ב' – שהבית נוצר מהחיים כאן ועכשיו – ולנסח מהי האחריות שלי במקום שבו אני חיה.

1

שלושה דברים שמרגישים לי "בית"

10 דק'

בנק מילים – אפשר להשתמש:

נוףשפהחבריםטעמיםשכונהמוזיקהריחמשפחה

	1
	2
	3

2

השיר

25 דק'

בשיר מופיעים: "ריח של אדמה" · "חברים שמסביבי"
"שלום לך ארץ נהדרת" · מילים: אילן גולדהירש

האם אלה עובדות מההיסטוריה, או תחושות של עכשיו?

☐ עובדות מההיסטוריה

☐ תחושות של כאן ועכשיו

הבית הוא כאן ועכשיו

שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שיעור
3

שביל הרימון

3 מפת הבית שלנו

המקום שבחרנו: _____

סיבה 1: _____

סיבה 2: _____

מעשה אחד שנעשה כדי לשמור עליו: _____

איפה אני על הקו? סמנו X.

עמדה א' · העבר עמדה ב' · ההווה

10 דק'

4 פתק לעצמי

אני חיה כאן, ולכן יש לי אחריות ל_____.

הדבר הקטן שאני יכולה לעשות השנה הוא _____.

אפשר במקום: קומיקס בשלוש משבצות · הקלטה קולית.

הדילמה הגדולה · פרשת אוגנדה

שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שביל הרימון

שם: _____

כיתה: _____ תאריך: _____

המטרה שלי: להבין את פרשת אוגנדה, לזהות את שתי העמדות, ולנסח עמדה אישית מנומקת.

1 הסיפור בקצרה

10 דק'

מתי? שנת 1903.

מה קרה? יהודים במזרח אירופה סבלו מפוגרומים — מתקפות אלימות.

מה הציע הרצל? להקים התיישבות יהודית באוגנדה, כ"מקלט לילה" זמני.

הדילמה: מקום בטוח מהר — או דווקא ארץ ישראל?

בנק מילים — אפשר להשתמש:

זהות

סכנה

ציון

היסטוריה

ביטחון

שורשים

זמני

מקלט

2 מי אמר מה?

10 דק'

יחיאל צ'לנוב — נגד: "במשך אלפיים שנה נשא העם היהודי בליבו את התקווה לחזור אך ורק לארץ אבותיו... אם נסכים לקחת ארץ אחרת, ולו באופן זמני, אנו מנתקים את השורשים ההיסטוריים והתרבותיים שלנו. בלי ציון — אין ציונות."

הקונגרס הציוני השישי, 1903

בנימין זאב הרצל — בעד: "אוגנדה אינה ציון, ואינה יכולה להיות ציון... ההצעה פירושה הקמת מקלט ארעי, 'מקלט לילה', עבור אותם אחים אומללים שאין להם כעת לאן לפנות, ושעומדים בפני סכנה קיומית מיידית."

הקונגרס הציוני השישי, 1903

הדילמה הגדולה · פרשת אוגנדה

שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שביל הרימון

שם: _____

כיתה: _____ תאריך: _____

מי?	בעד או נגד אוגנדה?	הסיבה העיקרית שלו
צ'לנוב		
הרצל		

3 ההצבעה שלי

25 דק'

אם הייתי ציר/ה בקונגרס ב-1903, הייתי מצביע/ה:

☐ בעד אוגנדה — קודם כול להציל חיים

☐ נגד אוגנדה — רק ארץ ישראל

☐ עוד לא החלטתי

הסיבה שלי היא _____.

אני מבין/ה גם את הצד השני, כי _____.

היום, בשבילי, ישראל היא **מקלט / מהות / שניהם**.

סיור: "בנתיבי זהות"

שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות

שביל הרימון

שם: _____

כיתה: _____ תאריך: _____

המטרה שלי בסיור: למצוא במרחב האמיתי ייצוגים לשתי העמדות, ולנסח מה הופך את המקום הזה לבית.

10 דק'

1 לפני שיוצאים

☐ טלפון טעון לצילום☐ הדף הזה ועט☐ מים וכובע☐ הקבוצה שלי: _____

נקודת הנחה — ניחוש ראשוני: המקום שאנחנו בו הוא "בית" בגלל ההיסטוריה שלו, או בגלל החיים שלנו בו?

25 דק'

2 תחנה — חוקר עבר

מצאו שלט רחוב, אנדרטה, מבנה ישן או בית כנסת.

בנק מילים — אפשר להשתמש:

שם של אדם

עץ עתיק

מבנה ישן

בית כנסת

אנדרטה

שלט רחוב

מה מצאנו: _____

איך זה מחבר אותי לדורות הקודמים?

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____	סיור: "בנתיבי זהות" שבילי מורשת · ז'–ח' · ארץ ישראל: זיכרון, זהות ושייכות שביל הרימון	שיעור 5
--	--	-------------------------------

3 תחנה — חוקר הווה

מצאו פארק, שוק, מרכז קהילתי או קבוצת חברים שנהנית מהמרחב.

מה מצאנו: _____

למה זה מרגיש "בית"?

4 מעגל השייכות

25 דק'

כאן, במקום הזה, אני מרגיש/ה _____.

האם שיניתי דעה מההתחלה? כן / לא — כי:

לא לשכוח: להעלות 2 תמונות + הסבר ללוח הכיתתי המשותף.